

E. 7. num. 26.

DISPUTATIO INAUGURALIS
JURIDICO-CANONICA, 1704, 2

15

DE

LEGE DIOECESANA,

P. 360.

Quam

SUB PRÆSIDIO DIVINI NUMINIS
EX DECRETO & CONSENSU MAGNIFICI
JCTORUM ORDINIS
IN PERANTIQUA ELECTORALI AD GERAM
UNIVERSITATE

PRO LICENTIA,

*Summos in Utroque Jure HONORES & PRIVI-
LEGIA DOCTORALIA ritè &*

solemniter consequendi,

Publica Eruditorum Disquisitioni
submittit

GEORGIUS FRANCISCUS
IGNATIUS ITTNER,

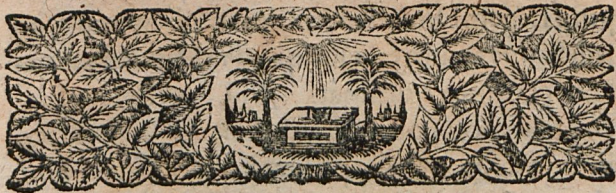
AA. LL. & Phil. Magister,

In Auditorio JCTORUM Collegij Majoris

Die 31. Majj, M. DCC. IV.

ERFFORDIÆ, Literis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

CAPUT I.

DE

*Quidditate Legis Diocesanae ejusque speciebus
in genere.*

§. I.

Ntequam descriptionem Legis
Diocelanae adducam, quæ-
dam de illis, quæ ad jus Epi-
scopale pertinent & sub illo
continentur, veniunt præno-
tanda, ubi in assignatione ju-
rium Episcopo in sua Diocesi competentium
gravissimos DD. inter se acriter contendere cerni-
mus, dum illius juris alij unum, alij duo, alij
tria, alij denique quatuor, constituunt capita.

§. II.

Innocentius quartus Pontifex *ad cap. 18. x. de of-
fic. jud. ord.* unum tantum jus Episcopi esse tradit,

A 2

quod

quod Legem Dioecesanam vocat, sub qua cum jurisdictione totum ejus jus, quod in Dioecesi sua exercet contineri existimat. Alii, potestatem Episcopalem occasione distinctionis ab Honorio tertio *in cit. cap. 18.* Suppeditatae cum *Gloss. ibid.* in Legem Jurisdictionis & Legem Dioecesanam dividendam judicant. *Lud. Engel. Colleg. jur. Can. ad Tit. de censib. n. 1.* Alii moti *cap. aqua. 9. x. de consecr. Eccl. vel altar.* jus laepe dictum partim ordinis partim jurisdictionis esse contendunt. Alii ita dividunt ut quaedam ad jurisdictionem, quaedam ad ordinem, quaedam ad simplicem dignitatem referant, uti faciunt post *Anton: de Butrio Consil. 19. quod incipit: in nomine Patris. August. Barbosa juris Eccl. univ. Lib. 1. cap. 11. §. 2. n. 95. Fagnan. ad cap. dilectus x. de offic. jud. ord. n. 4.* Alii in assignandis quatuor capitibus se occupant, dum alia ordinis, alia jurisdictionis, aliaque Legis dioecesanae, alia dignitatis esse contendunt. Et licet omnes haec distinctiones commentitiae ac solum nudè magistrales esse videantur, unicoque vocabulo jus Episcopale vocari possint, adeoque eas multà quasi confusione traditas negare

gare sicque scopulos omnes in vasto juris canonici oceano inde occurrentes evitare liceat.

§. III.

Cum tamen per recentiores summorum Pontificum decretales, si non plane confirmentur, saltem in eisdem de ipsa re fiat mentio ac hætenus Canonistarum dogmatibus, quàm vis diversitatem aliquam inter se habeant, comprobentur ac dudum receptæ inveniantur, illas penitus rejicere religioni duco, sed opinionem meam adjicere & occasione *cap. cit. 18. de officio jud. ord. junct. cap. aqua 9. de consecrat. Eccl. vel altar.* jus Episcopale cum communiõni sententia dividere lubet, (1) in illa quæ sunt ordinis, (2) quæ sunt jurisdictionis & (3) quæ sunt legis diocesanæ.

§. IV.

Negandum quidem non videtur ordinem ad legem jurisdictionis suo modo etiam referri posse quatenus ordinandus de jurisdictione Episcopi ordinantis esse debet, siquidem ordo collatus ab Episcopo non habente jurisdictionem in ordinatum, nec per se, nec aliunde ipsi legitimâ authoritate concessâ, licet imprimat characterem, non enim destituitur Episcopus talis ab-

solutâ ordines conferendi potestate, non tribuit tamen ordinato ordinis vel ordinum collatorum exercitium seu executionem *Caus. 9. qu. 2. per totum.* Imo Episcopus conferens alicui ordines, quem scit non esse de suâ Jurisdictione, suspensione per annum à collatione ordinum punitur *cap. 2. cap. 4. de tempor. ordin. Et qualit. ordinand. in 6. Consil. Trident. Sess. 23. de reformat. c. 8.* ordinatus etiam ab Episcopo alieno non obtentâ legitima licentia, ipso jure à collatorum ordinum executione est suspensus, in tantum, ut si illas exerceat sive sint minores, sive majores ante impetratam absoluti-
onem irregularitatem incurrat.

s. v.

Non tamen exinde absolute inferri potest, illa quæ sunt ordinis & quæ sunt jurisdictionis inter se non differre; quod vel ex eo patet, quod actus jurisdictionis alicui delegari, actus ordinis autem ordines non habenti non possit *cit. cap. aqua. 9. consecrat. Eccl. vel altar.* Sic videmus quod delegatus S. Pontificis, qui Episcopus non est, quamvis ampliorem jurisdictionem, quam Episcopus habeat. *cap. sane 11. de offic. Et potest. judicis deleg. cap. 28. Et 29. eod.* ipse tamen ordina-
re

dinare, aliosque actus ordinis Episcopo proprios, exercere non possit, sic non potest chrisma conficere, fontes baptizatorum chrismate signare, consecrare Episcopos illosque degradare, ordinare sacerdotes, Diaconos & subdiaconos, item Ecclesias novas consecrare, pollutasque reconciliare. &c. Quæ autem competunt Episcopo, sed per privilegium, consuetudinem, aut præscriptionem alteri possunt concedi, delegato S. Pontificis Abbati v. g. competunt. Quorum referri videntur consecrare utensilia Ecclesiæ & vestimenta sacerdotalia, campanas benedicere, ordines minores conferre, publice pœnitentes in missa reconciliare &c.

§. VI.

Ex quibus facile patet, quam amplus & diffusus juris Episcopalis existat campus, quamque varia sub illo contineantur, proinde omniâ discutere nimis prolixum & à scopo dissertationis inaugurales alienum fore, prout de hac materia exstantes integri tractatus & volumina præprimis August. Barbos. de jure Episcop. opus in fol. satis innuunt. quare in aliqua illius parte & quidem illâ, quæ ad Legem Diocesanam pertinent modum

duli ingenii vires periclitari animus est & his præ-
missis ad rem ipsam me propius accingere.

§. VII.

Ubi primo se offert definitio, à qua incipiendum
esse, communiter traditur, ut natura ejus de quo
tractandum, innotescat, sicut autem omnis de-
finitio secundum *L. 202. ff. de Reg. jur.* in jure no-
stro periculosa pronunciatur, addita ratione: pa-
rum est enim, ut non subverti possit, sic accura-
tioribus Dialecticorum præceptis non inhærebo,
sed rem de qua agendum proposui, ita delineabo,
ut saltem de eo constare possit, quod tractandum
venit.

§. VIII.

Quid nomine Legis Diocesanae veniat, non
eadem omnium est Sententia. *Panormitanus in*
Cap. Dilectus de offic. judic. ord. n. 4. ea Legis
Diocesanae esse existimat, à quibus Monasteria
regulariter de jure communi sunt exempta, reli-
qua vero pertinere ad Legem jurisdictionis ad-
eoque, qui asserit, aliquid esse de Lege Diocesa-
na, teneatur illud probare, cujus sententiã se-
quitur *Barbosa de offic. & potestate Episcopi Part.*
I. Tit. 1. n. 15. Fagnan. ad citat. cap. dilectus 18.

n. 3.

n. 3. in *fin. Pirrbing, ad eund. Tit. n. 45.* verum
 quomodo sic obscurum per æque obscurum ex-
 plicetur, examinanti facile patet, non dicam, quod
 quodammodo petitio principii sit & Monasteria
 male juris diæcesani norma constituantur.

§. IX.

Magis placet sententia *Glossæ*, quam refert
 & sequitur *Engel in Tit. de Censib. n. 1.* quod illa
 quæ consistunt in recipiendo, sive exactiones,
 quas Episcopus de suis Diæcesanis petere ac re-
 cipere potest, seu ut loquitur Hostiensis, quæ con-
 sistunt in passione dulci, sint de Lege Diæcesana,
 quæ vero consistunt in agendo vel dando sint
 de Lege jurisdictionis. Utrùm autem præstet
 Legem Diæcesanam, an vero jus diæcesanum
 vocare, inutilis est quæstio, cum jus pro lege et-
 iam sumatur & hæc pro synonymis passim utur-
 pentur, mens autem non sit cùm illis contendere,
 qui nodum in scirpo quærunt & de nomine quæ-
 stiones inutiliter movere amant, sed cùm illæ exa-
 ctiones, seu quæ in recipiendo consistunt, speciali-
 bus gaudeat nominibus dum exactio alia, Censuræ,
 alia Cathedraticum, alia procuratio, alia, charitativum

B

sub

subsidium & denique aliâ portio canonica dicitur de singulis separatim agendum, sit itaque

CAPUT II,

DE
Censibus.

§. I.

Ensus à censendo regulariter dictus non unâ in jure nostro significatione sumitur, sic jure civili generaliter sumitur, pro omni eo, quod annuatim vel certis anni temporibus in certa quantitate præstatur, quo sensu tributum sub se continere innuit *L. etatem 3. ff. de censib.* aliquando autem personarum rerumque descriptionem in ordine ad tributa solvenda indigitat *L. 2. §. 17. ff. de O. F. Struv. Syntagm. J. C. Exercit. 50. th. 90.* Imo ipsum tributum & pensationem publicam denotat, quâ ratione alius census capitum, alius soli, alius pecorum aliarumque rerum *vid. L. 8. §. 7. ff. de Censib.* sæpius etiam accipitur pro pensatione, quæ ex contractu debetur ob translationem dominii sive directi sive utilis. Et debetur vel ob

ob reservationem expressam & vocatur Censur reservativus, qualis reperitur casus in *L. ult. C. de rerum permut.* vel mediante contractu emptionis venditionis imponitur, & impositus vocari solet, eodem modo Canonem annum denotat ab Emphiteuta in recognitionem domini præstandum.

§. II.

Ad propositum autem nostrum, est onus reale Ecclesiæ impositum, vel clarius; est pensio sive redditus annuus, qui ex patrimonio Christi ab Ecclesiis, Monasteriis, aliisque piis locis debetur vel ipsis superioribus, Episcopis, vel aliis quibus de jure aut privilegio competit, in signum subjectionis *c. 2. x. de Censib. exact. & procurat* aut etiam protectionis vel acceptæ libertatis *cap. 8. x. de privileg. & Excess. privilegiat. cap. 6. x. de relig. domib.* aut etiam inferioribus, intellige Patronis sive Clericis sive Laicis, idque intuitu fundationis, constructionis aut dotationis vocarique solet census Ecclesiasticus, cujus origo non immerito consuetudini Ecclesiæ videtur ascribendus; primæ venim Ecclesiæ redditus tum Ministris Ecclesiæ tum pauperibus erant communes *C. 12. q. 1. per tot.*

B 2

Post.

Postquam autem singulis Ministeriis certi fuerit assignati reditus, ut colligitur ex *c. 23. 25. 26. & 27. Caus. 12. quest. 2.* inde evenit, ut in fundatione Ecclesie vel etiam in ejusdem consecratione Episcopo vel Patronis certus census annuus communiter reservatus fuerit, quem publicum vel privatum faciunt, illum Episcopo assignant, hunc Patrono, qui Ecclesiam fundavit, construxit vel dotavit, cum hac tamen moderatione, ut huic non aliter debeatur, quam si censum in fundatione, constructione vel dotatione sibi reservaverit, quod quin facere possit, vix dubium resultat, eo quod quilibet rei sue legem dicere, adeoque Ecclesiam conditione annui census in enumeratis gravare lex valeat, cujus arbitrio relinquitur, an eam amplecti, aut repudiare velit.

§. III.

Census in posteriori sensu acceptus, alius antiquus est, alius novus. Antiquus vocatur, qui in fundatione vel consecratione Ecclesie ab Episcopo vel sibi est reservatus vel etiam aliis legitimis de causa constitutus *cap. 23. x. de jur. patronat. Cap. 16. x. de Censib. exact. & procurat. P. Engel ad Tit. de Censib. n. 2.* Novus dicitur, qui post consecratio-

tionem Ecclesiæ imponitur, quæ tamen impositio regulariter censetur esse prohibita *cap. prohibemus 6. x. de Censib. cap. 7. eod.* quod in tantum obtinet, ut nequidem census veteres augeri possint, siquidem inde novum onus resultat.

s. IV.

Quæstio hic movetur. Utrum Episcopus, qui eruit Ecclesiam de manu vel potestate Laici, ideo census novum illi Ecclesiæ imponere valeat? Affirmativa inde forsan stabiliri videtur, quod valide & licite hac faciat non tantum tempore foundationis & consecrationis; sed etiam, quando eam de potestate sua dimittit, multo ergo magis hoc ipsi facere licebit, si talem quoad jus Patronatus eruat de manu & potestate Laici, novam illi libertatem acquirendo, verum hoc non obstante contrarium ab Alexandro 3. *in c. Ecclesiis 9. de Censib. Ex act. 5. proc.* decisum legimus; ratio decidendi videtur, in eo consistere, quod, si Laicus injustè Ecclesiã detineat, ejusq; libertatis jura temerario ausu invadat, ad munus & officium Episcopi pertineat, partes suas interponere & eas jura vindicare, ubi autè officii necessitate constrictus aliquid facit, liberalitatem non censetur exercere. *arg. l. 18.*

B 3.

adiment.

de adimend. vel transfer. legat. adeoq; præmium vix inde reportabit. Sed quid dicemus, si Laicus iuste, ut fieri posse ex *tit. de jur. patronat.* constat, Ecclesiam detineat, ane hoc calu, si eam liberet de manu ipsius, prohibetur census imponere? censante enim prohibitionis ratione ipsa quoque cessat prohibitio, sed prohibitionis rationem hic cessare non male negamus, quod generalis obligatio Ecclesiarum libertatem & utilitatem promovendi ipsum urgeat.

§ V.

Si vero Episcopus census novum Ecclesie imponere attentaverit, factum hoc ipso jure irritum pronunciatur *cit. cap. 7. de censib. in fin.* adeo, ut nequidem ad instantiam Patroni fieri possit, nec juramentum, quo novi census præstatio promissa teneat, *cap. 15. eod.* multo minus fidejussio, cum accedat actui, ipso jure nullo, stringat, ne dicam quod arbitraria pæna contra attentantes locum habeat, ad quam semper recursum habemus, si in jure nulla certa determinata sit. Non obstat *cap. 11. eod.* ubi suspensio & Remotio à beneficio statuta videtur. Siquidem capitulum loquitur de collusione interveniente in collatione bene-

beneficii & de vicio simoniaco, si quis enim eā lege censum annum promitteret, ut beneficium consequatur, à pacto Simoniaco excusationem non meretur & pœnas in Simonicos statutas incurret, quod in casu nostro secus est.

s. VI.

Alia divisio est; Censum vel esse perpetuum vel temporalem. Illum nominamus qui perpetuo durat, hunc, qui ad breve tempus. Perpetuum tempore foundationis & consecrationis imponere, prohibitum non est, ex post vero non nisi gravioribus de causis adhibitisque solennitatibus debitis, cum alienationis speciem involvat, quæ hinc solennitatibus requisitis nullitatis iudicio subjacet; quorsum consensus Capituli, nisi consuetudine, quæ merito obtinet & tanquam matrem venerari convenit, aliud obtineat, referendus venit. Sed non eò solennitates iudico extendendas, quo minus, si justa deficiat causa, eæ non sufficiant & facta impositio non teneat.

C. 52. Caus. 12. quæst. 2.

s. VII.

Censum econtra temporalem ista prohibitio non afficit, iusta enim interveniente causâ re-

ete

et imponitur. Causæ autem enumeratur (1) si recipiens beneficium litigiosum voluntariè cedenti certum annuum censum præstare velit (2) si beneficiatus ægrotus aut decrepitæ ætatis, reservatâ sibi pensione quadam alimentorum loco, beneficio renunciet. (3) Si ad sustentationem pauperum, Scholarium & miserabilium personarum adhibeatur. (4) Secundum Tridentinum *Sess. 23. cap. 18. de reformat.* Si Episcopus velit Seminari-um aliquod erigere eum in finem ut adolescentes non minus in studiis quam disciplina Ecclesiastica imbuantur. (5) denique si pro necessitate Ecclesiæ Cathedralis ad ejus reparationem aut solvenda debita pro Episcopatu contracta imponatur. *vid. Barbosa de Offi. Episc. p. 3. alleg. 89. n. 5. Engel ad Tit. de Censib. n. 3. § 5. }*

CAPUT III.

DE

Portione Canonica Episcopo debita.

§. I.

Portio canonica sic dicta, quod canoni-
 bus natales suos debeat in duplici est
 significatione, alia enim est, quæ debe-
 tur

tur Ecclesiæ parochiali, vel ipsius Rectori de Legatis singulis factis Ecclesiæ, apud quam sepultura eligitur. *cap. super. 8. x. de sepultur. vid. Henricus Pirrhing ad Tit. de sepulturis. §. 6.* Alia est, quæ debetur Episcopo ab Ecclesiis suæ diocesis consistitque in certa bonorum portione ipsi Episcopo ex triplici ratione debitâ; *primò* in recognitionem superioritatis, *secundo* ob communicationem, quæ intercedit inter Episcopum & Ecclesias, *tertio* ob curam & onus in administratione sui Episcopatus, cælesteque pabulum quod Ecclesiis inferioribus impertitur, ac in hoc negotio ex dispositione juris communis semper Episcopus fundatam censetur habere intentionem

§. II.

Dividitur portio canonica in quartam relictorum ad pias Causas, & in quartam decimationum, quo ad priorem dicitur certa portio, quæ debetur Episcopo de omnibus legatis, quæ in determinate piis locis relicta sunt; jure quidem veteri quarta erat pars, unde etiam adhuc quarta vocatur, at postea assignatio facta partis tertiæ alicubi sine onere, alibi vero cum onere curandæ fabricæ in Ecclesiis inferioribus. *Cap. priscis. Caus. 10. quest. 3.* Debetur autem hæc portio quibus-

C cunque

cunque locis aliquid relinquatur, sive Monasteriis, sive hospitalibus non tamen indistincte, de quo vid. *Barbosa de officio. & potest. Episc. P. 3. alleg. 75. n. 46. & 47.* nec non in genere de omnibus piis locis auctoritate Episcopi erectis. Cum autem vix ulla regula sine limitatione sit & hic quasdam observavimus

§. III.

Sic limitatur (1) si legatum relinquatur loco exempto ab Episcopi jurisdictione, cessante enim legis ratione, communiter ipsa legis dispositio cessare debet, siquidem locus exemptus ad quartam non obligatur in recognitionem superioritatis, cum Episcopi jurisdictionem non agnoscat, adeoque tam communicatio, quam caelestis pabulum cessare videtur. Sed quid dicendum, si quid relictum Ecclesiae tempore conditi testamenti subjectae, tempore vero mortis testatoris exemptae, vel e contra exemptae tempore facti testamenti, subjectae vero mortis tempore? & respondetur primo casu quartam non deberi, altero vero eam recte exigi, ratio est, quod utroque casu inspiciendum sit tempus quo Legatum cedit *l. s. ff. quand. dies legat. vel fidej. cedit.* cedit autem notorie tempore mortis testatoris. (2.)
limi-

limitatur: siquid legetur pro annuis solennitatibus in Ecclesia habendis, ut sunt anniversaria, vel pro constituenda præbenda aut extruendo altari (3) si legetur pro fabrica Ecclesiæ, vel rebus ad perpetuum cultum divinum pertinentibus *cap. ult. x. de testament.* (4) si in genere legetur pauperibus, quia relicta personis, non dicuntur relicta piis locis, secus tamen est si legatum relictum pauperibus certi loci. vid. *Barbos. cum allegat. DD. de offic. et potest. Episc. P. 3. alleg. 86. n. 22.* (5) si quis donaret Ecclesiæ per modum donationis inter vivos, (6) si subditus Episcopi relinquat pio loco extra Diocesin Episcopi sui sito (7) si relinquatur aliquid pro dotandis puellis singulis annis, ita tamen, ut hæ numero pauperum veniant, alias enim si divites sint, ad legata piæ causæ ejusmodi relicta non veniunt referenda *Barbos. L. c. n. 27.*

S. IV.

Quoad quartam decimarum, quæ Episcopo debetur ex omnibus decimis parochialibus Diocesis, olim quandoque erat dimidia pars, *C. 8. caus. 10. q. 1.* quandoque tertia cum onere tamen curandæ fabricæ. *c. 3. Caus. 10. q. 3. c. 7. et 10. caus. 10. q. 1.* Ex post vero quarta fuit determinata

cap. 16. *x. de censib. exact. & procurat.* exigitur autem hæc à Parocho, vel Ecclesiæ parochialis Rectore, non vero immediate ab ipsis Parochianis, hi enim tenentur Ecclesiis; Ecclesiæ autem Episcopis. Quod si vero Parochus per negligentiam, aut dolo malo à Parochianis decimas debitas non receperit; Episcopus jure proprio contra Parochianos pro obtinenda sua portione canonica agere non prohibetur, cum in prædijs decimationi subjectis jus reale & coæquale cum Rectoribus Ecclesiarum parochialium habeat, quod jus negligentia aut malitia Rectorum Ecclesiarum intervertere nequit, cum à jure Rectorum non dependeat. Imo, si velit, licitum ipsi est agere pro omnibus decimis consequendis, nomine tamen Ecclesiæ parochialis, cum ad officium ejus pertineat, ne Ecclesia damnatum incurrat. Ex his consequitur, Monasteria, Ecclesiasque inferiores ad hanc quartam de jure communi non teneri, præsertim cum etiam hoc jure decimæ ad ipsas non pertineant. *Barbos. de offic. & potest. Episc. P. 3. all. 86. §. 2. n. 34.*

CAP.

CAPUT III.

De Synodatico seu Cathedratico.

§. I.

Synodaticum inde dictum, quod ratione Synodi, quam Episcopus in sua Dioecesi celebrat, solvatur, etiam quandoq; Cathedraticum appellatur, quod in honorem Cathedralis Episcopalis debeatur. Consistit autem in certa pecunia, ad quam præstandam tenentur omnes Clerici, in signum subjectionis, obedientiæ & honorem dignitatis Episcopalis, quantitas olim ad duos solidos restricta legitur, sed, cum solidorum genuinus valor hodie putetur ignorari, hinc alii in horum locum aurum, alii Ducatum substituunt, in solutione cathedralici vel ad propriam cujusque Ecclesiæ, vel aliarum cathedralium justam ac rationabilem consuetudinem erit recurrendum, cum autem testante experientia in quibusdam locis cathedralici solutio non fiat & abrogata contendatur. Hinc

§. II.

Quæstio moveri potest; utrum Synodatici seu cathedralici solutio præscriptione aut con-

ſuetudine tolli poſſit? & licet de præſcriptione
 immemoriali hoc communiter ſtatuatur, eò
 quod vim privilegii habere cenſeatur *cap. ſuper
 quibusdam x. de V. S.* Major tamen de præſcri-
 ptione ordinaria eſt difficultas. Negantium o-
 pinio hoc inicitur fundamento, quod Cathed-
 raticum debeat Epifcopo in ſignum ſubjecti-
 onis, obedientiæ & honorem Cathedræ, contra
 obedientiam autem & ſubjectionem nulla obti-
 nere poſſit præſcriptio, ſiquidem inde quædam
 repugnantia, confuſio, omniſque generis malum,
 cum quo ſtare Eccleſia vel quæcunque alia com-
 munitas aut Reſpublica non poſſit, induceretur,
 quilibet enim acephalus, ſeu ſine capite vivere in-
 tenderet, cum autem ita ſtare univerſitas non
 poſſit, recta ſane ratio ſuadet, talem præſcripti-
 onem, cum motivis, quæ præſcriptionis jura pro-
 crearunt, ſubſiſtere non poſſe *add. cap. 12. x. de
 præſcript.* Verùm fundamentum hoc à ſcopo &
 controverſiæ ſtatu, ut ſtatim patebit, ab errare
 videtur, unde quæſtionem affirmative decidere
 non hæſito, ratio fundamentalis in eo eſt, quod
 illa, quæ privilegio acquiri poſſunt & quibus con-
 ſuetudo & præſcriptio expreſſo jure prohibita

non

non est, in illis locum habere possit, sed immunitas à cathedratico privilegio acquiri potest, & nullus adest juris textus, quo præscriptio & consuetudo contraria prohibetur. Ergo. Nec movet fundamentum ante adductum, cum inter solutionem cathedratici & præstationem obedientiæ seu subjectionem maxima intercedat differentia, obedientia enim vel subjectio multis aliis modis exhiberi potest, quamvis numeratione certâ pecuniæ summâ non fiat; adeoque hæc separabilia sint ac unum per alterum non vitietur, aliud itaq; est contra obedientiâ & subjectionem, aliud contra cathedraticum præscribere. Imò & quandoq; contra obedientiam & subjectionem præscriptio procedit, non quidem *extinctivè*, ut aliquis efficiatur acephalus, de quo casu intelligendum *cap. alleg. 12. de præscript.* sed *translative*, ita ut obedientia debita huic Episcopo, transferatur in alium seu patet *ex cap. auditis 15. eod.*

CAPUT IV.

De Procuracionibus Debitis Episcopo ratione visitationis.

Eniunt hic procurationis nomine expensa, quæ Ecclesiæ prælatis, ad quorum officium pertinet Ecclesias tam regulares, quam sæculares visitare, debentur, consistuntque in victu & sustentatione statui congrua & porrigenda ex redditibus Ecclesiarum visitatarum. Est autem visitare nihil aliud, quam in excessus inquirere, inquisitos pro re nata castigare & emendare, atque obligationis observantiam, juxta cujusque personæ aut rei exigentiam, ubi adhuc viget, conservare, aut ubi defecit in pristinum vel etiam meliorem statum restituere & collocare *vid. Barbos. de Offic. & potest. Episc. P. 3. alleg. 73. n. 1.*

Pertinet autem visitandi potestas ad illos, qui competenti jurisdictione in Ecclesias vel Clericos gaudent, quales post Romanum Pontificem sunt (1) Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi in suis Provinciis & Diocæsibus. (2) Legati à Latere ex officio Legationis, jure specialiter demandato à sede apostolica, Legati nati, ratione dignitatis, in qua sunt constituti; Legati missi autem non aliter,

aliter, quam si in specie ipsis hoc impositum sit
Barbos. L. c. n. 21. (3) Vicarij summi Pontificis in
 territorio ipsis assignato, Cardinales in Ecclesijs
 suorū Titulorum (4) Capitula Ecclesiarum cathe-
 dralium sede Episcopali vacante ratione Ecclesia-
 rum ad Dioecesin pertinentium, sede vero non va-
 cante, non aliter, quam si ipsis in unam alteramq;
 Ecclesiam ex speciali privilegio concessum sit. (5)
 Archidiaconi, Decani & similes, si vel præcri-
 ptione, consuetudine legirimâ aut speciali privile-
 gio tale jus acquisiverint. (6) denique Præpositi,
 Abbates, Priores ijque qui præsunt Monasterijs
 in locis sibi subjectis, ubi tamen advertendum est
 regulariter visitationis jus ad solos Episcopos de ju-
 re communi pertinere, eosque jure proprio illud
 exercere, adeoque qui insuper illud habere con-
 tendunt, ad prætensi juris probationem obligari.

s. III.

Visitare Dioecesin suam semel in anno per-
 missum est Episcopo *cap. conquerente. 10. x. de*
offic. jud. ordin. c. 10. & 11. caus. 10. quest. 1. nisi ta-
 men crebriorem visitationem ipsa exposcat neces-
 sitas *cap. mandamus. 6. x. de offic. Archi-Diac. c.*
28. & 29. Caus. 18. quest. 7. Qualis autem in vi-

D

sitatio-

sitationibus ordo servandus præscribit *cap. Romana 1. de censib. in 6.* circa quatuor autem visitatio regulariter instituenda, videlicet circa *personas res loca & munera*, quæ pluribus exemplificat & prosequitur *Prosper Fagnan ad dictum cap. conquirente de offic. jud. ordin. n. 61.*

§. IV.

Quæstionis non infimæ est, utrum etiam Episcopis Ecclesias, exemptas vel nullius Dioecesis visitare permissum sit? Ad quam Resp. Ecclesiæ in Dioecesi Episcopi sitæ, sed exemptæ vel seculares, vel regulares sunt. *Si seculares* Episcopus illas indistinctè visitat tanquam sedis apostolicæ delegatus *Tridentin. Sess. 7. cap. 8. de reformat. sive sint commendatæ, sive curatæ, sive non vid. Sess. 21. Cap. 8. de Reformat. Vel sunt Regulares*, hoc casu si viget observantia regulæ vel habent curam animarum annexam, & visitari poterunt circa ea, quæ curam animarum sacramentorumque administrationem concernunt. *Trident. Sess. 25. Cap. 11. de Regular. Vel curam annexam non habent, & visitatio non censetur permissa sive commendatæ sint, sive non, facultas enim visitandi monasteria commendata ad illa restringitur, ubi*
regu-

regula non viget obſervantia *dict. Sefs. 21. Cap. 8.* adeoque ſi regula non obſervetur, tum ſi ſunt commendatæ, ſive habeant annexam curam ſive non, ab Epifcopo tanquam ledis apoſtolicæ delegato rectè viſitantur, limitatur tamen in Monafterijs, quæ ſuis ordinibus ſubſunt, licet regulam non obſervent *Trident. Sefs. 25. cap. 20. de Regularib.* & in Eccleſiis regularibus exemptis, quæ nec curatæ, nec commendatæ ſunt. In tantum autem, ubi viſitandi poteſtas Epifcopo competit, ea obtinet, ut, ſi Monachi Epifcopum viſitare volentem prohibeant, vel intròmittere nolint, oſtia forſan claudendo, fas ſit Epifcopo oſtia infringere, imò abſque præmiſſis monitionibus in actu manifeſtæ repugnantæ & contumaciæ ad jurium ſuorum deſenſionem renitentes excommunicare *vid. Latius Barboſa de offic. & poteſt. Epifcop. P. 3. alleg. 74. n. 22.* Sin autem perſonalem Eccleſiaſticarum perſonarum exemptionem conſiderare velimus & iterum perſonæ perſonaliter exemptæ vel ſæculares ſunt, vel regulares. Si ſæculares & curam animarum gerunt, & viſitationi, quo ad illa, quæ curam concernunt, ſubjacent, *Trid. Sefs. 25. cap. 11. de Regularib.* Si

autem curam animarum non habeant, & tunc
 autoritate Pontificis delegata visitari poterunt
 non obstantibus quibuscunque privilegiis *Trid.*
Sess. 6. cap. 3. de Reformat. Si vero sint regula-
 res & extra claustra degant, jurisdictioni & visi-
 tationi Episcopi tanquam sedis apostolicæ dele-
 gati subunt. *dict. Sess. 6. cap. 3.* Quando autem
 in claustris vivunt regulariter à correctione &
 jurisdictione Episcopi sunt immunes *Trident. Sess.*
25. cap. 20. de Regularib. Fagnan. ad cap. grave 19.
8. de offic. judic. ordin. n. 28. Et seqq.
 Ecclesiæ nullius diocesis vel in idem sunt sæculares
 & Episcopus cujus Ecclesia cathedralis proximior
 est, ut delegatus sedis apostolicæ eas visitat & cor-
 rigit, vel regulares sunt, & non visitantur sive sine
 curatæ vel commendatæ, sive non *Trident. Sess.*
24. cap. 9. de Reformat.

S. V.

His præmissis facile constare potest, qui ad
 procuraciones præstandas obligantur, siquidem
 ratione visitationis debeantur. Dum enim visi-
 tantes in utilitatem Ecclesiarum, quas visitant,
 spiritualia leminent, jure merito ab ipsis tempo-
 ralia & procuraciones ad suam, suorumque susten-
 tatio-

rationem recipiunt, nam seminanti spiritualia, licebit metere carnalia & temporalia; nemo enim propriis stipendiis militare cogitur *1. ad Corinth. 9. cap. 16. x. de præscript.* Nec refert, quod visitantes quandoque ampliores habeant reditus ad sustentationem illorum abunde sufficientes, per hoc enim visitati non eximuntur à procurationibus solvendis; partim quod debeantur etiam in signum subjectionis; partim ut eo magis Episcopi alliciantur ad visitationem & ne, dum propriis stipendiis eam subire cogentur, negligentiores efficiantur. Nec Simonia hic adest periculum, non enim dantur procurationes in pretium visitationis & correctionis, sed ratione laboris ut debitum stipendium; Sicut in Simili Canonici recipiunt distributiones quotidianas; si divinis intersint officiis, licet ad illa aliunde obligentur.

S. VII.

Tenebuntur ergo generaliter omnes, qui visitari possunt, est enim procuratio visitationi annexa *cap. 21. de censib. & exact.* nisi speciali privilegio exemptio doceri possit *arg. cap. 17. & 24. eod.* quod in tantum procedit, ut nequidem im-

D 3

memo

memoriali præscriptione quis se tueri olim potuerit *dict. cap. 17. cap. 11. & cap. 16. x. de præscript.* quod tamen hodie autoritate *Trident.* mutatum invenimus dum *Sess. 24. cap. 3. de Reformat. Statuit. in iis vero locis seu provinciis, ubi consuetudo est, ut nec victualia nec pecunia, ne quicquam solvatur aliud ipsis visitatoribus, sed omnia gratis fiant, ibi id observetur.*

§. II.

Procuracionis nomine hic veniunt victualia, ad honestum victum pertinentia, pro ipso visitante, ejusque comitatu. Pabulum itidem pro equis & jumentis quibus utitur visitator; in quibus suppeditandis tam visitantis & visitati conditiones, quam locorum consuetudines erunt attendendæ. Vecturas verò hoc nomine non comprehendi, adeoque visitatas ad illas præstandas non teneri tradit *Barbos. de off. & potest. Episc. p. 3. alleg. 73. n. 57.* ubi tamen addit limitationem, nisi visitans sit prælatus à summo pontifice delegatus; hoc enim casu solvi debent mercedes equorum conductorum, insimul etiam viaticum, ut eo commodius de loco in locum transire possit,

Sed ane etiam procuraciones in pecuniâ numerata exigi vel solvi poterunt? Respond. Olim ab invitis procuraciones in pecuniâ numeratâ non poterant exigi, *cap. Relata. 10. quest. 1.* â volentibus vero poterant recipi. *cap. Relatum. 10. quest. 3.* Deinde autem in *cap. Romana. 1. §. procuraciones de censibus in 6to.* Statuit Innocentius IV. pontifex ut visitator recipiat quidem procuraciones, secundum constitutiones antiquorum Canonum in victualibus moderatis, pecuniam tamen exigere vel etiam oblatam acceptare, nec ipse, nec aliquis ex ejus familiâ, occasione cujusdam officii aut consuetudinis aut cujuscunque prætextus, ausit, ni malit incurrere maledictionem (intellige pœnam æternam, pro peccato mortali debitam; nam maledictio pontificis non inducit excommunicationem. *Pirrhing. ad tit. de Censibus. num. 62. in fine*) â quâ non absolvetur, nisi duplum percepti restituerit illis, quid dederunt. Quod statutum est, ut in omnibus visitationibus fraus exulet. *dict. cap. Romana §. procuraciones de Cens. in Sexto.*

Innocentium. IV. securus Georgius X. in Concilio Lugdunensi (cujus tenorem vide in *cap. Exigit. 2. de cens. in 6to*) priori constitutioni firmiter robur addere volens, decrevit: ut si quis non attento statuto *Innocentii IV.* pecuniam nihilominus vel ab invitis extorserit, vel á volentibus receperit, nec duplum recepti intra mensem restituerit, si fuerit Patriarcha, Archiepiscopus, vel Episcopus, ingressu Ecclesiæ sint interdicti, si inferiores visitatores, prælati: v. g. ab officio & beneficio erunt suspensi, usque dum quoad duplum Ecclesiis gravatis plenè satisfecerint, non patrocinate ipsi remissione, liberalitate, vel gratiâ dantium. *cit. cap. Exigit. 2.*

At, cum *Bonifacius VIII.* per ipsam rerum experientiam didicisset, prædictas Constitutiones non posse sine maximo, tam Ecclesiarum visitatarum, quam prælatorum visitantium incommodo ubique servari; considerando læpius nec tantas esse visitatorum Clericorum domos ut commode visitantes eorumque Comitatum capere possint, nec ipsorum suppellectilem, ad eumulum

usum necessariam, sufficientem. Ideo *in cap. fœlicis. 3. de cens. in sexto.* ordinavit, ut Patriarchæ, Archi-Episcopi, Episcopi, omnesque quibus jus & potestas visitandi competit, possint à Rectoribus Ecclesiarum vel locorum visitorum, si pro sumptibus, ratione visitationis, moderatè facienda certam pecuniam offerant, licite eam accipere. Ultra sumptus autem necessarios ipsis aliquid exigere non licet, pœnas aliàs supra dictas incurrent. Quæ Constitutio quoque consilio tridentino placuit. *Sess. 24. c. 3. de Reform. ibi: Caveant, ne ipsi, ad quos visitatio spectat, aut quisquam suorum, quicquã procurationis causâ, pro visitatione etiam testamentorum ad pios usus, præter id, quod ex relictis piis jure debetur, aut alio quovis nomine nec pecuniam, nec munus, quodcunque sit, etiam qualitercunque offeratur, accipiant, non obstante quâcunque consuetudine etiam immemorabili: Exceptis tantum victualibus, quæ sibi, ac suis frugaliter moderateque, pro temporis tantum necessitate, & non ultra erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum, qui visitantur, si malint solvere id, quod erat ab ipsis antea solvi, certâ pecuniâ taxatâ, consuetum: an vero prædicta victualia*

E

sub.

subministrare. Salvo &c. & Paulo infra. Quod si quisquam, quod absit, aliquid amplius in supradictis omnibus accipere presumpserit, is præter dupli restitutionem, intra mensem faciendam, aliis etiam pœnis juxta constitutionem concilii Generalis Lugdunensis, qua incipit. Exigit; nec non & aliis pœnis in Synodo provinciali, arbitrio Synodi, absque ullâ spe veniæ, mulctetur.

s. XII.

Nec prætereundum esse arbitror, Prælatos teneri regulariter suas Ecclesias visitare personarum, nec id munus alteri concedere posse, non enim hic locum habet regula; quod quis per alium facit, per se ipsum fecisse putandus; fallit enim, ubi personæ industria est Electa, quodquam maximè apud Episcopos & ordinarios factum esse censetur. Limitatur tamen etiam, nisi prægnans ratio & rationabilis causa subsit, sic enim licere ordinario visitationem alii demandare v. g. Vicario generali, patet ex cap. Episcoporum 10. quæst. 1. & concil. Triad. c. 3. in princ. sess. 24. de reform. Sed neque recipiet Episcopus procurationem si non visitet in persona propriâ. Sed visitans cap. si Episcopus 6. de off. ord. in 6. ne quidem à volentibus. Fagnang. in cap. procurationes.

23. de

223. *de Cens. num. 13.* Qui enim non lubit visitationis officium, nec debet recipere procurationis beneficium, *Fagnang. cit. cap. num. 6.* posse tamen privilegio sedis Apostolicæ acquiri jus accipiendi procurationes, si per alium visitetur Ecclesia, textus est *in extravagante: vas: Electionis. de censibus inter communes. §. si vero.*

CAPUT V.

DE

Subsidio Charitativo.

§. I.

Isclusis hucusque Ordinariis exactio- num speciebus, ad extraordinarias devolvitur Ordo, cujus species est subsidium charitativum, quod est: Exa- ctio extraordinaria propter manifestam & ratio- nabilem causam cum charitate à subditis postu- lata *cap. cum Apostolus 6. X. de Censibus exact.* & *procur. Ludov. Engel. in Colleg. jur. Canon. Eo- dem tit. n. 8.* Dicitur autem subsidium quia petitur non sufficientibus Ecclesiæ redditibus pro- oneribus incumbentibus. Exemplo actionis sub- sidiariæ, quæ datur deficiente actione propriâ. §. *fin. instit. de interdictis.* Quod si enim ex proprio possit

E 2

possit

possit Satisfacere ipse superior, non obligabuntur subditi ad præstandum subsidium. Charitativum dicitur, quia cum charitate à principio peti, non vero extorqueri debet. *cap. ex parte 18. x. de Censibus.*

§. II.

Exactio hujus subsidii jure Communi competit (1) Pontifici Romano ab omnibus Ecclesiis & Clericis totius mundi. Tum quia est ordinarius ordinariorum, & Episcopus universitatis Ecclesiarum. *cap. 17. & 18. Caus. 9. quest. 3.* Tum quia liberam habet administrationem omnium Beneficiorum. *cap. licet 2. de præb. & dign. in 6. Clem. 1. in fine. ut lite pendent.* (2) Patriarchis, primatibus Archiepiscopis & Episcopis in suâ Diocesi (3) Electis etiam & confirmatis, licet nondum consecratis, non enim pertinet ad ordinem hæc Exactio. (4) Cardinalibus in Ecclesiis suorum titularum, cum jurisdictionem, cœteraque jura Episcopalia in iis habeant. (5) Legatis Pontificis, plenæ legationis officium habentibus, cum ordinariorum jure quoque gaudeant. (6) Capitulo sede vacante. (7) Coadjutori Episcopo dato. *cap. is cui. de Elect. & Elect. potest. in 6.* (8) Ex Con-

svetu-

svetudine etiam vel privilegio prælati Inferioribus, prout præfectum Generalem totius ordinis ab omnibus Monasteriis sui ordinis exigere posse tradit *Barbosa. de officio & potest. Episc. part. 3. alleg. 87. n. 19. ubi num. 20.* Subjungit eandem quoque facultatem competere commendatario perpetuo Ecclesiæ cathedralis.

§. III.

Moderatum tamen erit hoc subsidium, iustaque ex causa impositum, licet, quæ talis sit, in iure expressum non habeamus arbitrio igitur & conscientiæ superioris relinquendum putat *Panormitans. ad cap. cum Apostolus 6. X. de cens. n. 5. & Engel in Colleg. jur. Can. adeund. tit. num. 9.* Quasdam autem, præ aliis, rationabiles esse, tradunt DD. Variasque species enumerat *Barbos. cit. loco. num. 26. usque 38. Primo.* Quando Episcopus facit impensas in consecrationem suam.

(2) pro Resolutione debitorum contractorum in tuendo iure Ecclesiæ. (3) pro refundendis expensis, in tractatione negotiorum communium, factis (4) Si Episcopus sit iter facturus ad Pontificem, Imperatorem vel Regem pro communi utilitate vel totius Diocesis, vel Ecclesiæ Universalis

(5) si visitare velit limina sancti Petri, prout singulis annis facere tenetur *cap. Exigit. 4. de iurejurando.* (6) si velit ire ad Concilium Generale & Provinciale. (7) si fecerit Episcopus impensas in adventum Imperatoris vel Regis (8) si reditus non sufficiant ad sustentationem Episcopi. (9) Si Bellum fuerit motum ipsi Episcopo.

§. IV.

Quilibet autem ordinarius fundatam habet intentionem subsidium hoc petendi ab omnibus Ecclesiis & Clericis suæ diocesis. *cap. 16. in fin. X. de offic. jud. Ord.* in tantum, ut si iustâ de causa petitum fuerit, possit Episcopus refractarios & solvere renuentes ad id compellere, ipsos excommunicare, imo edictum proponere ut si clericus intra certum tempus istud non solverit sit incurtus excommunicationem *Barbosa. de off. Episc. potest. Episc. all. 87. num. 5.* Non obstante, quod sit auxilium charitatis, ad quod nemo cogitur. Nam dare Elemosynam est de lege charitatis, ad eam tamen tempore necessitatis pauperibus erogandam per iudice poterunt cogi divites. Pro huiusmodi etiam subsidio charitativo relaxari posse executionem non obstante Appellatione tradit

idem

idem Barbosa loc. cit. num. 6. Nec contra illud unquam procedere præscriptionem, cum ex naturali quadam æquitate & lege charitatis debeatur. *cit. Barb. num. 25.*

§ V.

Notanter dictum ab Ecclesiis & Clericis, Laici enim ab hujus præstatione sunt immunes, nec subditorum vocabulo comprehenduntur *in Cap. cum Apostolus. 6. §. prohibemus X. de Censib.* Cum proprie & strictè loquendo Laici Diœcesani non dicantur subditi Episcopi. Nec etiam indistinctè ab Ecclesiis & Clericis peti potest. Etenim cum hujusmodi subsidium peti debeat à personis Clericorum, ratione beneficiorum tuorum, ideo Clerici nullum beneficium habentes, quantacunque ampla patrimonia possideant, ad id solvendum nullo jure cogi poterunt. Multò magis eximuntur Clerici ex beneficiis suis nil ultra honestum victum & amictum percipientes, ne nimium graventur, si victus eorum minueretur. Quod privilegium quoque extenditur ad illos, qui ob bella continua vel alios casus fortuitos nil ex beneficiis receperunt. Præ omnibus autem immunitate gaudent Cardinales in Ecclesiis suorum titulo-

titulorum. De exemptis quaritur, utrum obligentur ad illius solutionem & Resp. Quodsi populum vel Ecclesias sæculares non exemptas habeant, horum ratione teneri, de quo casu intelligunt DD. *Clem. 1. & 2. de censibus.* Si non habeant, non tenebuntur pro se, juxta communio-rem DD. modo tamen exemptio sit facta cum plenâ libertate, cum hæc eximat ab omni jurisdictione & lege diœcesana Episcopi; Secus est si exemptioni adjecta sit clausula: *Volumus Ecclesiam hanc exemptam cum Charitate priori Episcopo remanere.*

§. IV.

Majorem movent difficultatem ipsa Monasteria, quæ cum communi Canonistarum Scholâ se exempta contendunt hac nixi ratione. Quod subsidium charitativum sit de lege diœcesanâ, à qua se exempta esse dicunt *per cap. ne pro cuiuslibet 16. quest. 1. cap. 1. X. de statu monach. cap. cum pro utilitate 16. quest. 1.* Ast inspicienti Textus istos satis patebit, in nullo de lege diœcesana ex professo vel in loco proprio agi, sed incidenter tantum illius mentionem fieri, quales textus in jure alias fugitivos appellamus, & secundum illos non
pro-

procedit Judicium, semper enim de materiâ aliquâ ex sede ordinariâ, non vero ex eo, ubi incidenter saltem ejus mentio fit, est judicandum.

Hoppius in suo comment. ad instit. in præm. §. 2. adeoque cum textus expressos non habeamus, Episcopus autem fundatam habeat intentionem super omnes Ecclesias & monasteria in Diocesi suâ ratione jurium Episcopaliû, prout videre est *apud Pirrbing. ad decretal. tit. de Relig. dom. ut Episc. §. 1. num. 4. & cap. 17. 18. qu. 2.* ideo vix errare putarem illum, qui contrarium teneret præsertim cum praxis hodierna accedat, nec hæc sententia plene aliena est à mente Canonum, quod vel maxime patet *ex Clem. frequens. de Excessibus prælatorum.* ubi inter excessus ordinariorum numeratur, quod in exigendo subsidio charitativo ab ipsis monachis nimium excedant, ex quo argumento à contrario desumpto satis evincitur moderatum subsidium exigere licere.

CAPUT ULTIMUM.

DE

Contributionibus Clericorum potestati sæculari præstandis.

§. I.

Um in præcedentibus exactiones à Clericis Episcopo & Ordinariis præstandas pro viribus deduxerim, pro Coronide ob materiæ connexionem adjungendum duxi *hoccaput* de contributionibus potestati sæculari faciendis & utrum teneantur ad onera publica sub enuda & illos regulariter exemptos esse communiter statutur. Ratio Exemptionis consistit in eo, quod exigere collectas tributa vel contributiones sit actus jurisdictionis in subditos, & indicet subjectionem ipsarum juxta illud Apostoli ad Roman. 13. necessitate subditi estote ideo enim & tributa præstatis. Sed an jure divino an verò jure tantum positivo humano, id est, ex piorum principum beneficio ac privilegio personis & locis piis concessa hac immunitate gaudeant? non est mei instituti, discutere, sed L. B. ad Theologos & Canonistas remitto, præprimis autem *vid.*

Barbof.

Barbof. jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 39. num. 1. & seqq. ubi latius hanc controversiam tractat, sufficiat ad nostrum præpositum, non tantum sacros Canones sub anathemate prohibere omnes, ne Ecclesias vel personas Ecclesiasticas exactionibus vel similibus oneribus gravare ausingat cap. non minus & cap. adversus. X. de imm. Eccl. Barbof. de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 50. n. 197. Sed etiam ipsas leges civiles illas eximere, ut patet ex l. placet. 5. Cod. de sacros. Eccles. quam legem receptam & confirmatam videntur in cap. generaliter. 40. caus. 16. qu. 1. Antequam autem deducamus, in quantum obtineant hæ prohibitiones, & quas limitationes patiantur, Clerici autem non sint subjecti potestati læculari, quædam de differentiis onerum quæ alias præstanda veniunt & de differentiis bonorum Ecclesiasticorum, ratione quorum onera præstantur vel non præstantur, prænotanda veniunt.

§. II.

Primo igitur bona Ecclesiastica in triplici sunt differentiâ, alia enim sunt *bona consecrata*, ut sunt templa, vel Ecclesiæ materiales, vestes & vasa sacra cæteraque instrumenta benedicta ad cultum divinum deputata; Alia sunt *bona Ec-*

clericalia, quæ benedicta vel consecrata non sunt, Ecclesiæ tamen propria, ut sunt prædia, fundi, domus &c. Alia denique sunt *bona propria Clericorum*, & hæc iterum sunt duplicis generis, quædam sunt propriè Clericalia, intuitu Ecclesiæ vel tituli spiritualis acquisita v.g. ex decimationibus, aliisvè reditibus beneficiorum suorum; aliâ titulo temporali comparata, vel bona patrimonialia, quæ ex hæreditate, arte, vel labore, ipsis accesserunt. Secundo, etiam onera tripliciter consideranda veniunt, quædam enim sunt merè personalia, quæ à personis tantum & subditis sine Respectu ad bona patrimonialia imponuntur. e. g. Capitatio civium, quæ præstatur à subditis non attentis eorum bonis vel possessionibus. Quædam sunt onera merè realia, quæ veniunt præstanda intuitu bonorum non attentâ qualitate possidentis, quæ onera regulariter perpetua sunt, semperque transeunt cum re ad quemcunq; possessorem. Quædam denique onera sunt mixta, quæ personis imponuntur, intuitu tamen possessionum quas habent, & pro modo facultatum, ita ut immediatè imponantur personis, mediatè rebus, quibus præmissis ad propositum revertimur, & in pri-

in primis agemus de Ecclesiis, illarumque bonis,
dein de Clericis & bonis illorum.

§. 11.

Bona Ecclesiastica ad cultum divinum deputata & consecrata immunita sunt ab omni præstatione tributorum, vectigalium, aliarumque exactio-
num à potestate sæculari impositarum. Tum quod sint res sacræ, tum quia non sunt res fructiferæ aliquorum proventuum temporalium, nec habent usum temporalem, sed sunt plane extra commercium humanum constitutæ *c. 4. caus. 19. quest. 3.* Bona Ecclesiastica non consecrata vel pertinent ad fundationem vel dotationem Ecclesiæ & sunt exempta ab omnibus tributis & oneribus laicalibus *cap. 1. X. de Censibus.* vel ex aliis causis vel titulis pertinent ad Ecclesiam. Tum si onus ante acquisitionem ab Ecclesiâ factam jam fuerit impositum, Ecclesia quoque non habet privilegium exemptionis, cum res quævis transeat cum suo onere. Secus si libera ab oneribus acquisiverit, tunc enim Regulariter est immunis, nec tamen prius indistinctè verum, quia requiritur, ut onus quod sic impositum fuit ecclesiæ certum determinatum & perpetuum sit, secus si temporale

porale & indeterminatum, in posteriori notanter dixi regulariter, publicam enim utilitatem & necessitatem hanc regulam limitare, clare docent *l. 5. Cod. de sacro se Eccles.* ubi excipitur necessitas publica, & *l. 7. eodem* ubi utilitas publica regulam limitat. Clericos non minus exemptos esse cum bonis suis unanimis verè Theologorum & Canonistarum sententia docet, expressis satis textibus juris utriusque suffulti *vid. cap. non minus 4. & cap. adversus 7. X. de imm. Eccles. l. 5. & 7. Cod. de Ss. Et cles.*

§. IV.

Ast etiam obstare videntur Textus juris Canonici & civilis præcipuis *cap. si tributum 27. caus. 11. quest. 1. ubi divus Ambrosius ait: Si tributum petit Imperator, non negamus, agri Ecclesie solvunt tributum. Item c. Tributum 22. caus. 23. quest. 8. ubi Urbanus pontifex loquitur de exterioribus suis, que palam cunctis apparent, Ecclesia tributum reddit. nec non repugnare videntur c. sancitum caus. 23. quest. 8. & cap. 1. X. de censib. ubi in fine habetur: Et si presbyteri amplius quid habuerint id senioribus suis debitum servitium impendant. Ex quibus videtur concludendum, Ecclesias &*

Cle.

Clericosque cum bonis suis subjectos esse potestati Laicali. Sed Kelp. Canonem primo allegatum loqui de via facti, non juris, divus enim Ambrosius per verba superius memorata non approbat factum, quod Imperatores exigant, & Clerici præstent tributa, sed permittit tantum, ad evitanda forsitan majora scandala & pericula, tum temporis Ecclesiæ imminencia, quod satis liquet ex verbis finalibus ipsius Canonis quæ sic sonant: *Si agros desiderat Imperator, potestatem habet vendicandorum, tollat eos, Imperatori non dono, sed non nego.* Verba Urbani in canone secundò allegato, nil aliud volunt, quam moribus antiquis tributa præstita fuisse, quando Imperatores Ethnicismo adhuc laborarunt, & Ecclesia privilegio immunitatis nondum gaudere poterat. Textuum ultimo citatorum sermo est de antiquis & realibus oneribus & privatis tantum, ibique per seniores intelliguntur domini antiqui, qui res suas cum onere transtulerunt in Ecclesias. Questionem hic prætereo, utrum præscribi possit contra exemptionem Ecclesiarum vel Clericorum, cum apud Canonistas passim agitur. Interim
cum

cum certum sit quibusdam casibus hanc immunitatem cessare, de illis paululum agere mens est.

§ V.

Cessat autem ex tribus potissimum Capitulis. Si vel requirat utilitas publica, vel necessitas, vel si Clericus negotiaturam excreat. De utilitate quidem publica non omnes affirmant doctores, pro ut potissimum negat *Pirrhing. ad decretales lib. 3. tit. 40. sect. 3. §. 4. num. 77. & seqq.* Sed inhæremus potius legibus expressis. Etenim *l. 7. Cod. de sacros. Eccles.* clarè ponitur: *ad instructiones itinerum pontium vè etiam domos divinas & venerabiles Ecclesias tam laudabili instituto libenter adscribimus. & in l. ult. Cod. de quibus mun. prest. lib. 11.* adjiciitur communiter provisio & murorum constructio, quæ leges prægnantibus satis rationibus fulciuntur, non enim Ecclesiasticæ personæ adeo sunt legibus civilibus exemptæ, ut non remaneant membra rei publicæ, & fruantur commodis publicis, unde naturalis æquitas nil magis suadet, quam ut concurrant ad talia onera ferenda, ex quibus utilitas publica resultat. Nec est quod objicias, Clericos plane non esse subditos principi seculari, per consequens illis nil posse imponi,

poni, de ijs quæ subjectionem præ se ferunt; Re-
spondeo enim; Hujusmodi Exactiones non signi-
ficare subjectionem, nec in signum ejusmodi sol-
vi, sed præstari solummodo pro communi utilita-
te civium.

§. VI.

Fortius stringit publica necessitas, ubi cessat
omne privilegium; periculum enim, quod omni-
bus imminet, ab omnibus debet præcaveri &
propullari. Ideoque hæc urgente ad onera tam
personalia quam realia & mixta tenebuntur Cle-
rici, si inevitabile alias foret damnum publicum.
Sic teneri Clericos ad depellendos hostes, excu-
bias agere & muros defendere, si per Laicos tan-
tum non possint sustineri incurfus, docet *cap. per-
venit. 2. X. de immun. Eccles.* Quilibet enim te-
netur Patriam defendere. Ex eadem ratione
sunt obligati ad contributiones pecuniarias, an-
garias & perangarias, si evidens formido belli cir-
cumstrepet, quod maxime obtinet in expeditioni-
bus contra Turcam, nemo enim privilegiatus di-
ci potest, si universalis Ecclesiæ intersit & veræ fidei
defensio quid exposcat, privilegia itidem alicui

G

con.

concessa non sunt extendenda ad necessitates im-
 provisas; Insuper naturalis ratio dicitur, bonum
 publicum, quo salus & incolumitas reipublicæ, &
 utilitas omnium continetur, paucorum commo-
 dis præferendum esse. Et sane neque Clerum, neq;
 alium quemcunque quantumlibet privilegiatum
 abnuere posse, quo minus pro modo substantiæ
 suæ ad Expeditionem Turcarum contribuat ap-
 paret ex decretis comitorum anno. 1500. §. Item
 ist auch angefest / & passim anuo 1542. §. wie
 wohl in den Jüngsten. §. und nemblich sol-
 len. & §. Es sollen auch alle Churfürsten.
 anno 1574. §. Zu diesen Churfürstlich. vid. re-
 cessus Imperii de anno 1582. 1594. & 98. 1603. Certè
 enim quam maximè hoc exigat effusa Turcarum
 Rabies & virulenta Tyrannis, quæ æstuantis in-
 star & exundantis Oceani obvia quæq; perumpit,
 dispicit ac depeculatur, Clerici igitur collatione
 facta commune periculum à patriæ Pomærii
 potius tempestive amoliri studebunt, quam cum
 amicis opibus perire, & tot Christianorum ani-
 mas rabiei Turcicæ relinquere.

Ad Clericos demum negotiatores deveniens
do, præsciendum, quod negotiatio duplex sit, alia
propriè dicta, quando res v. g. pannus, emitur, ut
carius vendatur, non mutatâ ipsius bonitate, &
hæc negotiatio propriè dicitur mercatura, alia
impropriè talis est, quando res emitur, sed ut
per industriam vel artem melior reddita iterum
carius vendatur v. g. si ex hordeo braxetur cerevi-
sia &c. quæ utraque in se considerata licita est &
moraliter bona, imo reipubl. admodum utilis &
necessaria, si debitè fiat & ad bonum finem ordi-
netur, Tum quia justum pretium rerum non
consistit in indivisibili, Tum quia præcia rerum
ob varias circumstantias augentur, quia tamen
per accidens occasionem præbet mendaciis, frau-
dibus ac iniustitiis ob inordinatam quæstus cu-
piditatem vel alias circumstantias redditur sæpè
illicita, & mala. Ob quam causam etiam utram-
que legimus Clericis prohibitam, de propria vix
dubium videtur, cum id expressè doceant. Tex-
tus juris Canonici *c. consequens. 2. Negotiatorem*
9. c. fornicari. 10. Dist. 88. cap. secundum 6. X. ne
clericus vel monachi. hæc neg. se immunis. De im-
pro,

propria tamen vix aliud dicendum cum utraqve
 contineat lucrum, & det occasionem mendacii
 &c. imo maximam suspicionem cupiditatis & a-
 varitiz præ se ferat, quod si ergo Clericus negotia-
 rurâ exercere præsumserit, privilegio Exemptionis
 optimo jure privabitur, indignus enim est legis be-
 neficio, qui in legem delinquit. Consequenter nec
 erunt exempti Clerici negotiatores collectis aliisq;
 oneribus publicis, puta vectigalibus &c. Nec in-
 terest, utrum Clerici sint in majoribus ordinibus
 constituti, Tum quod canones prohibeant Cle-
 ricis negotiaturam indistincte, tum quod ratio
 prohibitionis etiam procedat in Clericis Minorum
 ordinum, quia nemo militans DEO se negotiis
 civilibus immiscere debet. Sed Thesisibus meis
 finem apponam, concludo, optans ut B. L. eâ hu-
 manitate laborem meum suscipiat, quæ candidos
 animos ac ingenuos decet, id quod gratâ æ-
 ternum devenerabor mente.

F I N I S.

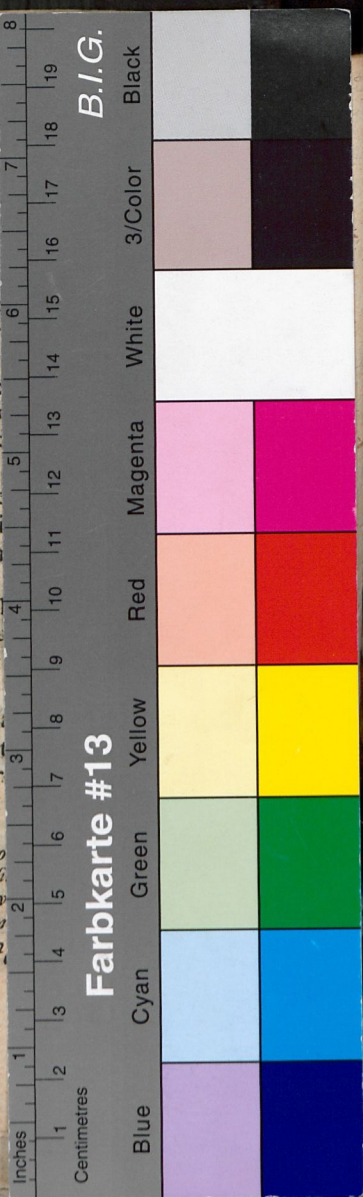

ULB Halle
005 355 946

3

E. 7. num. 26.

DISPUTATIO INAUGURALIS
JURIDICO-CANONICA, 1704, 2
DE

15

P. 360.

LEGE DIÆCESANA,

Quam
SUB PRÆSIDIO DIVINI NUMINIS
EX DECRETO & CONSENSU MAGNIFICI
JCTORUM ORDINIS
IN PERANTIOVA ELECTORALI AD GERAM
UNIVERSITATE

PRO LICENTIA,

*Summos in Utroque Jure HONORES & PRIVI-
LEGIA DOCTORALIA ritè &
solemniter consequendi,*
Publicæ Eruditorum Disquisitioni
submittit

**GEORGIUS FRANCISCUS
IGNATIUS ITTNER,**

AA. LL. & Phil. Magister,
In Auditorio JCTORUM Collegij Majoris
Die 31. Maj, M. DCC. IV.

ERFFORDIÆ, Literis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

